

hyperglykemi og hyperinsulinemi kan virke karsinogent og øke metastasering. Ny blod-sukkersenkende behandling (exenatid og sitagliptin) søker å øke nivået av glukagon-liknende peptid 1 (GLP-1). Forfatterne peker på mulige bivirkninger ut ifra studier som viser at GLP-1 er en viktig mediator av cellemigrasjon og at det kan øke proliferasjonen av colonkreftceller.

Oppbygningen er ryddig, med ti enkeltstående oversiktsartikler – som i et tidsskrift – med sammendrag, introduksjon og konklusjon i hvert kapittel. Jeg savner tabeller med oversikter over epidemiologiske studier som viser en assosiasjon mellom diabetes og de forskjellige kreftformene.

Boken hadde blitt mer spennende hvis forfatterne tok opp type 1-diabetes som en ren hyperglykemisk modell og diskuterte kreft i lys av dette, satt opp imot type 2-diabetes der overvekt, insulinresistens, lav kjønnsormonbindende globulin (SHBG) og relativt høy insulinliknende vekstfaktor 1 (IGF-1) er uavhengige risikofaktorer for kreft. Dette fordi det ved type 1-diabetes bare er vist en sammenheng med diabetes og ovarialkreft.

Artikkelformatet med gode referanser gjør den egnet for alle som ønsker spesifikk oppdatering på sammenhengen mellom diabetes og spesifikke kreftområder, selv om Internett må til for siste oppdatering.

Tore Julsrud Berg

Avdeling for klinisk endokrinologi
Oslo universitetssykehus, Aker

Nordens beste lærebok i fødselshjelp

Hagberg H, Marsál K, Westberg M, red.

Obstetrik

768 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2008.

Pris SEK 828

ISBN 978-91-44-00731-1

Etter mange år kom det i 2008 en ny svensk lærebok i fødselshjelp. Den er omfattende, med 65 kapitler skrevet av kjente svenske eksperter. Det svenske fagmiljøet er stort og tungt, og flere av forfatterne er internasjonale

toppekspert. Alene er det nok til å gjøre dette til en interessant utgivelse.

Layouten er meget oversiktlig og tiltalende og rikt illustrert med mange fargebilder. Spesielt er de skjematiske tegningene meget instruktive.

Målgruppen er ifølge forordet de under lege- og jordmorutdanning, men redaktorene håper også at boken skal anvendes som referanselitteratur innen svangerskapsomsorg, fødselshjelp og perinatalomsorg. Dette er en ambisiøs målsetting.

Boken er, rimeligvis, skrevet på svensk – for svensker. Typiske svenske uttrykk er brukt i rikelig grad, som f.eks. «snedklipp», «vidöppen bjudning» og «framstupa bjudning». Dersom de latinske begrepene «epiotomi», «occiput posterior-presentasjon» og «occiput anterior-presentasjon» hadde vært tilføyd, hadde boken vært lettere tilgjengelig for nordiske lesere. Når fosteret ligger med ryggen til venstre, vil resten av verden si nettopp det, men i Sverige er fosteret «högervendt». Det tar ikke lang tid før man skjønner hva «snedklipp i mellangården» er. Kanskje må man gruble litt over at «barnafödersken skal ha en kilkudde under höger klinka» når man setter paracervikalbedøvelse.

Det er oppgitt referanser etter hvert kapittel, men ikke i teksten. Oftest er det originallitteratur eller større lærebøker som refereres, og man må lete lenge i litteraturlistene for å finne kunnskapsoppsummeringer. Det er litt overraskende at boken ikke bekjenner seg til den kunnskapsbaserte tradisjonen. Det kan virke som om de fleste kapitelforfatterne skriver i prosedyretradisjonen. De forklarer hvordan ting skal gjøres ofte uten begrunnelse og uten diskusjon. Det står f.eks. – uten reservasjon – at man alltid skal gjøre innkomst-CTG og deretter, hvis alt er i orden, fortsette med intermitterende CTG samt kontinuerlig CTG i utdrivningstiden.

Kapitlene er litt ujevne, men de fleste er riktig bra. Spesielt bra er kapitlene som går på fysiologi. Tangforløsning har lenge vært en sjeldenhet i Sverige, og det er kanskje derfor de instrumentene som omtales er Wrigleys tang og Naegeles tang, tangmodeller som mange vil hevde er historiske.

Innholdsmessig faller nok boken mellom flere stoler. Etter min mening er den altfor omfattende som pensumbok for jordmorstudenter og medisinstudenter. Spesialistkandidater kan godt lese den fra perm til perm i starten av utdanningen, men de bør skaffe seg mer omfattende oppslagsverk. Som oppslagsverk på fødeavdelinger egner den seg godt og kan anbefales. Dette er utvilsomt den beste og mest omfattende nordiske læreboken i fødselshjelp.

Bjørn Backe

Kvinneklinikken
St. Olavs hospital
Trondheim

Spesialistutdanning i Sverige – kan vi dra nytte av andres erfaring?

Egedius C, Egedius H, Erwander B.

Vägen till specialist

Enligt socialstyrelsens föreskrifter och målbeskrivningar 2008. 155 s, ill.

Lund: Studentlitteratur, 2008. Pris SEK 242

ISBN 978-91-44-05428-5

Boken, som er i tredje opplag, er knyttet opp mot Socialstyrelsens forskrifter og målbeskrivelser fra 1. september 2008. Hensikten er å gi et perspektiv på spesialistutdanningen både fremover og bakover i tid og

være en hjelp for leger i spesialisering, veiledere og utdanningsansvarlige i forhold til planlegging, gjennomføring og evaluering av spesialistutdanningen i lokal og regional sammenheng. Leseren får først og fremst en systematisk gjennomgang av den utvikling spesialistutdanningen har hatt i Sverige siden 1980-årene knyttet mot pedagogiske trender og endringer i nasjonalt regelverk og rammevilkår. Målgruppen er både leger i spesialisering, veiledere og alle som har ansvar for planlegging og organisering av spesialistutdanningen.

Boken er lettlest og er i tillegg illustrert med faktaruter som gjør den lett å bruke som oppslagsverk.

Forfatterne lykkes med å formidle de endringene som spesialistutdanningen har gjennomgått de senere årene og de utfordringene det er å tilegne seg kompetanse som gjør at man etter hvert blir spesialist. Illustrert gjennom praktiske eksempler og henvisning til pedagogisk litteratur, sitter man igjen med et klart inntrykk av at vi har langt igjen for å komme til den optimale spesialiseringsmodellen i praksis.

I tillegg til rammevilkårene med regelverk diskuteres læremiljø, utdanningsstruktur/prosess, utdanningsprogram/planlegging, veiledning og evaluering. Det legges mye vekt på veilederfunksjonen og hvordan veileder gjennom pedagogisk oppfølging av den enkelte kan bidra til at nødvendig kompetanse erverves. De krav som her stilles til veiledning, går utover det som er vanlig praksis i norsk sammenheng og illustrerer at vi kanskje er nødt til å se på betydningen av å satse ytterligere på opplæring av veiledere gjennom såkalte «train-the-trainers»-program.

Selv om jeg synes boken i noen henseende var i overkant ambisiøs i forhold til systemer, fikk jeg en del aha-opplevelser i forhold til brister i egen kunnskap om